

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye**

Vármegyei döntő
Írásbeli forduló
II. kategória 7-8. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Feladatlap pontszáma: _____

Feladatlapot összeállította:

Kapás Zoltánné szaktanácsadó

Bertáné Takács Erika szaktanácsadó

Verseny szakmai összefogója, irányítója:

Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. ANAGRAMMA

Rendezd át a betűket, és egy új szót kapsz. Pl. LÓ KALAND = kandalló.

A következőkből milyen szavakat lehet gyártani?

BAL IZOM - _____

FELE ONT - _____

RAB KÁDI - _____

_____/3 pont

2. SZÓREJTVÉNY

Írd az ábrába a szótöredékeket úgy, hogy értelmes szavakat kapj eredményül!

A szótöredékek: AD, AR, ÁD, ÁR, CS, KOB, LAG, NY, B, T

A	L				
	A	L			
		A	L		
			A	L	
				A	L

_____/5 pont

3. NÉVSOROLÓ

A következő badar mesében 5 fiú és 5 lánynév található. Keresd meg ezeket, majd írd a vonalra!

"E mesebeli rénszarvas kapálta másnak a földjét, miközben énekelt. Sokan nagyon szívesen hallgatták, miközben tíz halász lógatott hálóját a tóba. A vezérhalász kérte az őszinte rézfűvósok fölvonulását, de azok ott óhatatlanul megfáztak volna, ezért nem jöttek. Érthető, hogy a halász kiabál: intő példa ez mindenkinek."

LÁNYNEVEK: _____

FIÚNEVEK: _____

_____/10 pont

4. PÁROSÍTÓ

Párosítsd az alábbi elfeledett közmondásokat, szólásokat egy-egy ugyanolyan jelentésű, ma is használatos másik közmondással vagy szólással! A betűhöz a megfelelő számot írd le!

a) Drágább a folt a ruhánál.	1. Ágyúval lő verebekre.
b) Tyúkkal, kaláccsal tart.	2. Az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz.
c) Kémény sem füstöl magától.	3. Csöbörből vödörbe.
d) Legyet buzogánnyal.	4. Éhes disznó makka álmodik.
e) Sajtárból dézsába lép.	5. Nagy fába vágja a fejszét.
f) A macska is tejjel álmodozik.	6. Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja.
g) Sok pénzt vernek addig Körmöcön.	7. Savanyú a szőlő.
h) Egyik kökény, másik galagonya.	8. Sok víz lefolyik addig a Dunán/Tiszán.
i) Macskának kötél a kolbász, ha el nem éri.	9. Tejbe(n), vajba(n) füröszt.
j) Mély vízbe veti a hálóját.	10. Többbe kerül a leves, mint a hús.

Megoldás: _____

_____/10 pont

5. VERSÍRÁS

Egészítsd ki a hiányzó szavakkal a verset!

Beillesztendő szavak: volt, Tűz, árny, légy, Tó, fény, csúcs, víz

Szabó Judit: A természetbúvár búcsúja

Fű	szál	_____	csepp
Nap	_____	szél	csend
Ág	vég	_____	szárny
Kis	domb	hús	_____
_____	hely	tölgy	rönk
_____	völgy	láp	föld
Hegy	_____	ég	bolt
Mind	ez	szép	_____

_____/8 pont

6. ÖRKÉNY ISTVÁN

Keress olyan szót, amelyik az első szónak utó –, és a másodiknak előtagja lehet!

Pl. HÓ__ **EMBER**_ÖLTŐ __, a hiányzó szó: EMBER

PÓK_____SZOBA_____

ZSÍR_____HUZAT_____

HORGÁSZ_____FÜL_____

ÉLET_____LÖVÖLDE_____

KÉTSÉGBE_____ERNYŐ_____

VISSZ_____VERSENY_____

NADRÁG_____PILLÉR_____

BÉL_____VAKSÁG_____

KÁRTYA_____ROM_____

FÜGGŐ_____AVATÁS_____

_____/10 pont

7. ELÖLRŐL – HÁTULRÓL

Számos olyan szavunk van, amely előlről, hátulról is olvasható, azonban más-más jelentéstartalmú kifejezést kapunk eredményül. Pl.: előlről végtag – hátulról multság.

A megoldás: láb – bál.

1. előlről háziállat – hátulról rombol, pusztít _____

2. előlről festmény – hátulról kenyeret süt _____

3. előlről vízínövény – hátulról nemzetnév _____

4. előlről bútor – hátulról befejezett _____

5. előlről szűrőfegyver – hátulról vörös _____

6. előlről ruhaanyagot készít – hátulról évszak _____

7. előlről pl. kiálló vaddisznófog – hátulról himlő helye _____

8. előlről mozgatószerv – hátulról filmszínház _____

9. előlről háziállat – hátulról állatlakhely _____

10. előlről Mária – hátulról lendület, sebesség _____

_____/10 pont

8. NYAKATEKERT KÖZMONDÁSOK

A te feladatod kitalálni, melyik közmondásra gondoltunk, amikor körülírást alkalmazva, ilyen nyakatekerten fogalmaztunk.

a) Csípős gyomnövény nem vonzza a villámot.

b) Aki jól készíti a fekhelyét, jól tölti az éjjelét.

c) Fekete fűszer, igen apró, azonban az ereje nagyon maró.

d) A gyorsan végzett tevékenység nem mindig hibátlan.

e) Ha problémád van, akkor tudod meg, ki nem az ellenséged.

_____/5 pont

9. IDEGEN SZAVAK

Mit jelentenek a következő idegen szavak? Karikázzátok be a megfelelő számot!

_____/10 pont

ökológia

1. környezettan

2. vallástan

3. állattan

kompatibilis

1. összeférhető, összekapcsolható

2. kiegyenlített

3. teljes

presszionál

1. presszógépet szerel

2. megerősít

3. kényszerít

fenomenális

1. filozófiai

2. fenol vegyületet tartalmazó

3. nem mindennapi

legitim

1. törvénytelen

2. jogszerű

3. mesés

egzakt

1. kép

2. egyedi

3. pontosan meghatározott

differentia

1. különbség

2. hasonlóság

3. azonosság

orientál

1. hajtogat

2. eredetét kutatja

3. irányít

struktúra

1. tömeg

2. szerkezet

3. súly

terminológia

1. időkutatás

2. határidő-meghatározás

3. szakszókincs

10. NYELVÚJÍTÁS

Párosítsd az alábbi nyelvújításkor keletkezett, de elkallódott szavakat a mai jelentésével! Írd a megfelelő helyre a helyes megoldást! pl. szivarka - cigaretta

Mai változatok: brigád, rend, tanár, választópont, újságíró, strucc, ellipszis, pulzus, kettőspont

a) újdondász _____

b) nevelész _____

c) szaladár _____

d) dobda _____

e) szabda _____

f) csoporda _____

g) válpont _____

h) tojáskör _____

i) popont _____

_____/9 pont

„Édes anyanyelv” nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére

Bács-Kiskun vármegye

Vármegyei döntő

II. kategória 7-8. osztály

Javítókulcs

1. ANAGRAMMA

BAL IZOM - bizalom

FELE ONT - telefont

RAB KÁDI - barikád

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **3 pont**

2. SZÓREJTVÉNY

A	L	A	D	Á	R
B	A	L	L	A	G
C	S	A	L	Á	D
K	O	B	A	L	T
N	Y	A	R	A	L

Minden helyesen beírt sor 1 pont. Összesen: **5 pont**

3. NÉVSOROLÓ

LÁNYNEVEK: **Emese, Irén, Anna, Kata, Teréz**

FIÚNEVEK: **Pál, Tamás, László, Bálint, Ottó**

Minden helyes megoldás, megtalált név 1 pont. Összesen: **10 pont**

4. PÁROSÍTÓ

a 10; b 9; c 6; d 1; e 3; f 4; g 8; h 2; i 7; j 5

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **10 pont**

5. VERSÍRÁS

Fű	szál	víz	csepp
Nap	fény	szél	csend
Ág	vég	légy	szárny
Kis	domb	hús	árny
Tűz	hely	tölgy	rönk
Tó	völgy	láp	föld
Hegy	csúcs	ég	bolt
Mind	ez	szép	volt.

Minden megfelelő helyre beírt szó 1 pont. Összesen: **8 pont**

6. ÖRKÉNY ISTVÁN

PÓK___ HÁLÓ ___SZOBA

ZSÍR___ PÁRNA ___HUZAT

HORGÁSZ_ BOT ___FÜL

ÉLET___CÉL_____LÖVÖLDE

KÉTSÉGBE_ EJTŐ _ERNYŐ

VISSZ_ HANG _____VERSENY

NADRÁG_ TARTÓ _PILLÉR

BÉL_____SZÍN_____VAKSÁG

KÁRTYA_ VÁR _____ROM

FÜGGŐ___HÍD_____AVATÁS

Minden helyes megoldás 1 pont. A pont akkor is megadható, ha csak a szavak közé írta be.

Összesen: **10 pont**

7. ELÖLRŐL – HÁTULRÓL

1. lúd – dúl 2. kép – pék 3. nád – dán 4. szék – kész 5. tör – rőt 6. szó – ősz 7. agyar – ragya 8. izom – mozi 9. ló – ól 10. Mari – iram

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **10 pont**

8. NYAKATEKERT KÖZMONDÁSOK

- a) Csalánba nem üt a mennykő.
- b) Ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát.
- c) Kicsi a bors, de erős.
- d) Hamar munka ritkán jó.
- e) Bajban ismerszik meg a jó barát.

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: **5 pont**

9. IDEGEN SZAVAK

ökológia

1. környezettan

2. vallástan

3. állattan

kompatibilis

1. összeférhető, összekapcsolható

2. kiegyenlített

3. teljes

presszionál

1. presszógépet szerel

2. megerősít

3. kényszerít

fenomenális

1. filozófiai

2. fenol vegyületet tartalmazó

3. nem mindennapi

legitim

1. törvénytelen

2. jogszerű

3. mesés

egzakt

1. kép

2. egyedi

3. pontosan meghatározott

differentia

1. különbség

2. hasonlóság

3. azonosság

orientál

1. hajtogat

2. eredetét kutatja

3. irányít

struktúra

1. tömeg

2. szerkezet

3. súly

terminológia

1. idő kutatás

2. határidő-meghatározás

3. szakszókincs

Minden helyesen bekarikázott válasz 1 pont. Összesen: **10 pont**

10. NYELVÚJÍTÁS

a) újdondász - **újságíró**

b) nevelész - **tanár**

c) szaladár - **strucc**

d) dobda - **pulzus**

e) szabda - **rend**

f) csoporda - **brigád**

g) válpont - **választópont**

h) tojáskör - **ellipszis**

i) popont - **kettőspont**

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: **9 pont**

Összesen: 80 pont